

Sekretariat Prezydium KK

Od: Kacprzak Jakub <Jakub.Kacprzak@mrpips.gov.pl>
Wysłano: wtorek, 10 lutego 2026 15:07
Do: legislacja@solidarnosc.org.pl
Temat: Projekt ustawy o zmianie ustawy o centrach usług społecznych (UD294)
Załączniki: OSR do projektu ustawy o zmianie ustawy o CUS z parafą DP.pdf; Projekt ustawy o zmianie ustawy o centrach usług społecznych z parafą DP.pdf; UZASADNIENIE do projektu ustawy o zmianie ustawy o centrach usług społecznych z parafą DP.pdf; Pismo przewodnie do związków zawodowych.pdf

Szanowni Państwo

Przesyłam projekt ustawy o zmianie ustawy o centrach usług społecznych (UD294) z uprzejmą prośbą o zaopiniowanie przedmiotowego projektu. W związku z problemami technicznymi, przesyłam mailem ww. dokumenty. Przepraszam za zaistniały kłopot.

Z poważaniem

Jakub Kacprzak
Główny Specjalista
Wydział Prawny
Departament Pomocy Społecznej
Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

jakub.kacprzak@mrpips.gov.pl
<https://www.gov.pl/web/rodzina>

ul. Nowogrodzka 1/3/5, 00-513 Warszawa

Ministerstwo Rodziny,
Pracy i Polityki Społecznej

Chcesz się dowiedzieć, jak załatwić swoją urzędową sprawę – kliknij na www.obywatel.gov.pl lub zadzwoń pod nr 222 500 108.

Pomyśl o środowisku. Nie drukuj tej wiadomości, jeśli nie musisz.

Think of the environment. Please do not print this e-mail unless you really have to.

RODO – Informacja dotycząca przetwarzania danych osobowych znajduje się na stronie internetowej Ministerstwa: <https://www.gov.pl/web/rodzina/Informacja-o-przetwarzaniu-danych-osobowych-1>

Dokument ten może zawierać informacje poufne, które mogą być również objęte tajemnicą służbową. Jest on przeznaczony do wyłącznego użytku adresata. Jeśli nie są Państwo jego adresatem, to wszelkie rozpowszechnianie, dystrybucja, reprodukcja, kopiowanie, publikacja lub wykorzystanie tego dokumentu lub informacji jest zabronione.

Jeśli otrzymali Państwo tę wiadomość przez pomyłkę, prosimy o bezzwłoczne skontaktowanie się z nami oraz usunięcie wiadomości z Państwa komputera.

This e-mail may contain confidential and/or privileged information. If you are not the intended recipient (or have received this e-mail by mistake) please notify the sender immediately and destroy this e-mail.

Any unauthorized copying, disclosure or distribution of the material in this e-mail is strictly forbidden.

Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

DPS-I.0210.7.2025

Warszawa, /elektroniczny znacznik czasu/

wg rozdzielnika

Szanowni Państwo,
na podstawie art. 19 ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych (Dz. U. z 2025 r. poz. 440), w załączeniu przekazuję **projekt ustawy o zmianie ustawy o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych wraz uzasadnieniem oraz OSR (UD294)**, z uprzejmą prośbą o wyrażenie opinii do ww. projektu w terminie 30 dni od dnia otrzymania niniejszego pisma.

Będę wdzięczna za wyrażenie opinii w jak najszybszym terminie.

Ww. projekt został udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Rządowego Centrum Legislacji, w serwisie Rządowy Proces Legislacyjny.

Ewentualne uwagi (w tym w wersji edytowalnej) proszę przekazywać również na adres: Sekretariat.DPS@mrpips.gov.pl

Z wyrazami szacunku
z up. Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej
Katarzyna Nowakowska
Podsekretarz Stanu
/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/

Otrzymują:

1. Forum Związków Zawodowych;
2. Komisja Krajowa NSZZ „Solidarność”;
3. Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych.

U S T A W A

z dnia 2026 r.

o zmianie ustawy o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych

Art. 1. W ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych (Dz. U. poz. 1818 oraz z 2025 r. poz. 620) wprowadza się następujące zmiany:

1) art. 2 otrzymuje brzmienie:

„Art. 2. 1. Usługi społeczne oznaczają działania o charakterze niepieniężnym, polegające na świadczeniu bezpośredniej pomocy, wsparcia lub opieki na rzecz osób, rodzin, grup społecznych albo ogółu mieszkańców, w celu:

1) zaspokajania podstawowych i szczególnych potrzeb życiowych;
2) wzmacniania zdolności do samodzielnego funkcjonowania i uczestnictwa w życiu społecznym;

3) zapobiegania marginalizacji, wykluczeniu społecznemu i kryzysom życiowym;
4) wspierania integracji środowisk lokalnych oraz budowanie kapitału społecznego.

2. Usługi społeczne oznaczają działania z zakresu:

- 1) polityki prorodzinnej;
- 2) wspierania rodziny;
- 3) systemu pieczy zastępczej;
- 4) pomocy społecznej;
- 5) promocji i ochrony zdrowia;
- 6) wspierania osób niepełnosprawnych;
- 7) edukacji;
- 8) przeciwdziałania bezrobociu;
- 9) kultury;
- 10) kultury fizycznej i turystyki;
- 11) pobudzania aktywności obywatelskiej;
- 12) mieszkalnictwa;
- 13) ochrony środowiska;
- 14) reintegracji zawodowej i społecznej.

3. Usługami społecznymi są w szczególności działania podejmowane na podstawie:

- 1) ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2025 r. poz. 49 i 1301);
- 2) ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2024 r. poz. 1673);
- 3) ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2025 r. poz. 1214, 1302 oraz z 2026 r. poz. 26);
- 4) ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2025 r. poz. 1461, 1537 i 1739 oraz z 2026 r. poz. 26);
- 5) ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2024 r. poz. 917);
- 6) ustawy z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1670 oraz z 2025 r. poz. 340 i 1698);
- 7) ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023 r. poz. 2151);
- 8) ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2023 r. poz. 1939);
- 9) ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2025 r. poz. 913, 1301, 1665 i 1746 oraz z 2026 r. poz. 26);
- 10) ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. - Prawo oświatowe (Dz. U. z 2025 r. poz. 1043, 1160 i 1837);
- 11) ustawy z dnia 20 marca 2025 r. o rynku pracy i służbach zatrudnienia (Dz. U. z 2025 r. poz. 620 i 1794);
- 12) ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z 2025 r. poz. 1718);
- 13) ustawy z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (Dz. U. z 2024 r. poz. 87 oraz z 2025 r. poz. 1173);
- 14) ustawy z dnia 25 czerwca 2010 r. o sporcie (Dz. U. z 2024 r. poz. 1488 oraz z 2025 r. poz. 28, 620, 769 i 1507);
- 15) ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. z 2024 r. poz. 278);
- 16) ustawy z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz. U. z 2025 r. poz. 798);

17) ustawy z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (Dz. U. z 2024 r. poz. 1512).

4. Usługi społeczne są świadczone przez osoby posiadające odpowiednie kwalifikacje, jeżeli wymogi w tym zakresie wynikają z przepisów odrębnych.”;

2) w art. 4:

a) ust 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Rada gminy, na terenie której funkcjonuje centrum przyjmuje, w drodze uchwały, program usług społecznych, określający usługi społeczne wynikające z potrzeb wspólnoty samorządowej.”,

b) uchyla się ust. 3,

c) po ust. 3 dodaje się ust. 3a w brzmieniu:

„3a. Przyjęcie programu usług społecznych oraz wprowadzenie zmian do programu usług społecznych są poprzedzane przeprowadzeniem konsultacji z mieszkańcami tej gminy, w trybie, o którym mowa w art. 5a ust. 2 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2025 r. poz. 1153 i 1436).”,

d) ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Opracowywanie, przyjmowanie, realizowanie i ocena programu usług społecznych należy do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym.”;

3) w art. 5 w ust. 3 po pkt 10 dodaje się pkt 10a w brzmieniu:

„10a) diagnozę sytuacji społecznej, w tym określenie zdolności podmiotów ekonomii społecznej, o których mowa w ustawie z dnia 5 sierpnia 2022 r. o ekonomii społecznej (Dz. U. z 2025 r. poz. 806) do realizacji usług społecznych;”;

4) w art. 8 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Centrum jest jednostką organizacyjną gminy.”;

5) użyte w art. 10 w różnej liczbie i różnym przypadku, wyrazy „o których mowa w art. 2 ust. 1”, zastępuje się użytymi w odpowiedniej liczbie i odpowiednim przypadku wyrazami „o których mowa w art. 2 ust. 2”;

6) art. 12 otrzymuje brzmienie:

„Art. 12. 1. Rodzaj i zakres zadań, w tym usług społecznych, przekazanych do realizacji centrum określa statut centrum nadany przez radę gminy w drodze uchwały.

2. Szczegółową organizację wewnętrzną i sposób funkcjonowania centrum określa regulamin organizacyjny, nadany przez dyrektora centrum w drodze zarządzenia.”;

7) w art. 21 ust. 5 otrzymuje brzmienie:

„5. Diagnoza, o której mowa w ust. 1, jest przekazywana wójtowi (burmistrzowi, prezydentowi miasta) oraz radzie gminy.”;

8) w art. 23:

a) w ust. 1 pkt 4 otrzymuje brzmienie:

„4) zespół do spraw organizowania społeczności lokalnej lub stanowisko organizatora społeczności lokalnej.”,

b) w ust. 2:

– pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) pkt 2 - wchodzi organizator usług społecznych, koordynatorzy indywidualnych planów usług społecznych w liczbie dostosowanej do potrzeb wynikających z uwarunkowań lokalnych oraz inni pracownicy centrum realizujący zadania z zakresu organizowania usług społecznych;”,

– po pkt 2 dodaje się pkt 3 w brzmieniu:

„3) pkt 4 - wchodzi organizator społeczności lokalnej oraz inni pracownicy centrum realizujący zadania z zakresu organizowania społeczności lokalnej.”,

c) uchyla się ust. 6;

9) w art. 24 w ust. 2:

a) uchyla się pkt 4,

b) pkt 5 otrzymuje brzmienie:

„5) opracowywanie sprawozdania z działalności centrum za poprzedni rok kalendarzowy, z uwzględnieniem realizacji programu usług społecznych;”,

10) art. 25 otrzymuje brzmienie:

„Art. 25. 1. Dyrektorem centrum może być osoba, która:

1) ma wykształcenie wyższe;

2) ma co najmniej 3-letnie doświadczenie na stanowisku kierowniczym w podmiotach wykonujących usługi z zakresu, o którym mowa w art. 2 ust. 2;

3) ukończyła specjalizację z zakresu organizacji pomocy społecznej lub uzyskała tytuł specjalisty w dziedzinie zdrowia publicznego, lub ukończyła studia podyplomowe w zakresie organizacji lub zarządzania w ochronie zdrowia;

4) ukończyła szkolenie z zakresu zarządzania i organizacji usług społecznych;

5) nie była prawomocnie skazana za umyślne przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego lub umyślne przestępstwo skarbowe lub wobec której nie wydano prawomocnego wyroku warunkowo umarzającego postępowanie karne w sprawie

popęlnienia przestępstwa umyślne go ściganego z oskarżenia publicznego lub umyślne go przestępstwa skarbowego.

2. W okresie 6 miesięcy od dnia utworzenia centrum dyrektorem tego centrum może być osoba, która nie spełnia wymogu, o którym mowa w ust. 1 pkt 4.

3. Osoby kierujące centrum utworzonym przez przekształcenie funkcjonującego w gminie ośrodka pomocy społecznej są obowiązane spełniać wymóg ukończenia specjalizacji z zakresu organizacji pomocy społecznej. Przepis ust. 1 pkt 1–2 oraz pkt 4–5 stosuje się odpowiednio.”;

11) w art. 27 ust. 1 pkt 3 wyrazy „o którym mowa w art. 2 ust. 1” zastępują się wyrazami „, o którym mowa w art. 2 ust. 2”;

12) art. 28 otrzymuje brzmienie:

„Art. 28. 1. Organizatorem usług społecznych może być osoba, która:

1) ma wykształcenie wyższe;

2) ma co najmniej 2-letnie doświadczenie zawodowe w podmiotach wykonujących usługi z zakresu, o którym mowa w art. 2 ust. 2;

3) ukończyła szkolenie, o którym mowa w art. 25 ust. 1 pkt 4;

4) nie była prawomocnie skazana za umyślne przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego lub umyślne przestępstwo skarbowe lub wobec której nie wydano prawomocnego wyroku warunkowo umarzającego postępowanie karne w sprawie popełnienia przestępstwa umyślne go ściganego z oskarżenia publicznego lub umyślne go przestępstwa skarbowego.

2. W okresie 6 miesięcy od dnia utworzenia centrum organizatorem usług społecznych w tym centrum może być osoba, która nie spełnia wymogu, ukończenia szkolenia z zakresu zarządzania i organizacji usług społecznych;

13) art. 30 otrzymuje brzmienie:

„Art. 30. 1. Koordynatorem indywidualnych planów usług społecznych może być osoba, która:

1) spełnia wymogi przewidziane do wykonywania zawodu pracownika socjalnego;

2) odbyła szkolenie z zakresu opracowywania i realizacji indywidualnych planów usług społecznych;

3) nie była prawomocnie skazana za umyślne przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego lub umyślne przestępstwo skarbowe lub wobec której nie wydano prawomocnego wyroku warunkowo umarzającego postępowanie karne w sprawie

popęlnienia przestępstwa umyślnego ściganego z oskarżenia publicznego lub umyślnego przestępstwa skarbowego.

2. W okresie 6 miesięcy od dnia utworzenia centrum koordynatorem indywidualnych planów usług społecznych w tym centrum może być osoba, która nie spełnia wymogu, o którym mowa w ust. 1 pkt 2.”;

14) po art. 30 dodaje się art. 30a w brzmieniu:

„Art. 30a. 1. Koordynatorowi indywidualnych planów usług społecznych zatrudnionemu w pełnym wymiarze czasu pracy w centrum, do którego podstawowych obowiązków należy przeprowadzanie rozpoznania indywidualnych potrzeb poza siedzibą jednostki, jeżeli przepracował nieprzerwanie i faktycznie co najmniej 3 lata, przysługuje raz na 2 lata dodatkowy urlop wypoczynkowy w wymiarze 10 dni roboczych.

2. Koordynatorowi indywidualnych planów usług społecznych zatrudnionemu w pełnym wymiarze czasu pracy w centrum do którego podstawowych obowiązków należy przeprowadzanie rozpoznania indywidualnych potrzeb poza siedzibą jednostki, przysługuje wypłacany co miesiąc dodatek do wynagrodzenia w wysokości 400 zł. W przypadku zatrudnienia w mniejszym wymiarze czasu pracy dodatek przysługuje w wysokości proporcjonalnej do czasu pracy.

3. Dodatek, o którym mowa w ust. 2, nie jest uwzględniany przy obliczaniu wysokości wynagrodzenia pracownika zgodnie z art. 6 ust. 4 ustawy z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę (Dz.U. z 2024 r. poz. 1773).”;

15) w art. 33 dotychczasową treść oznacza się jako ust. 1 i dodaje się ust. 2 i 3 w brzmieniu:

„2. Organizator społeczności lokalnej kieruje zespołem, o którym mowa w art. 23 ust. 1 pkt 4.

3. W okresie 6 miesięcy od dnia utworzenia centrum organizatorem społeczności lokalnej w tym centrum może być osoba, która nie spełnia wymogu, o którym mowa w ust. 1 pkt 3.”;

16) art. 34 otrzymuje brzmienie:

„Art. 34. Szkolenia, o których mowa w art. 25 ust. 1 pkt 4, art. 30 ust. 1 pkt 2 i art. 33 ust. 1 pkt 3, organizują regionalne ośrodki polityki społecznej.

2. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, minimum programowe i wymiar zajęć dydaktycznych realizowanych w ramach szkoleń, o których mowa w art. 25 ust. 1 pkt 4, art. 30 ust. 1 pkt 2 i art. 33 ust. 1 pkt 3, oraz wymagania dotyczące kadry

dydaktycznej prowadzącej te szkolenia, kierując się koniecznością odpowiedniego przygotowania dyrektora centrum, organizatora usług społecznych, koordynatora indywidualnych planów usług społecznych oraz organizatora społeczności lokalnej do wykonywania zadań wynikających z ustawy.

17) w art. 39 w ust 1 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) sposób realizacji indywidualnego planu usług społecznych, w tym wskazanie podmiotów wykonujących te usługi oraz miejsca ich wykonywania.”.

Art. 2. Do spraw o ustalenie opłaty za usługi społeczne, wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, stosuje się przepisy ustawy zmienianej w art. 1, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą.

Art. 3. Do spraw o zatrudnienie na stanowisku dyrektora centrum, organizatora społeczności lokalnej, koordynatora indywidualnych planów usług społecznych oraz organizatora pomocy społecznej wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, stosuje się przepisy ustawy zmienianej w art. 1, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą.

Art. 4. Dotychczasowe przepisy wykonawcze wydane na podstawie art. 34 ust. 2 ustawy zmienianej w art. 1, zachowują moc do dnia wejścia w życie przepisów wykonawczych wydanych na podstawie art. 34 ust. 2 ustawy zmienianej w art. 1, jednak nie dłużej niż 24 miesiące od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 5. Ustawa wchodzi w życie pierwszego dnia miesiąca następującego po upływie miesiąca od dnia ogłoszenia.

Za zgodność pod względem prawnym, legislacyjnym i redakcyjnym
Małgorzata Wójcik
Zastępca Dyrektora Departamentu Prawnego
w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej
/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/

UZASADNIENIE

Celem projektu ustawy o zmianie ustawy o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych jest zwiększenie dostępności, jakości i efektywności usług społecznych realizowanych w środowisku lokalnym poprzez reformę ram prawnych funkcjonowania centrów usług społecznych, zwanych dalej „CUS”.

CUS jest jednostką organizacyjną, której zadania obejmują szerokie spektrum działań wspierających mieszkańców danej gminy w dostępie do różnorodnych usług społecznych. Do zadań CUS należy m.in. integrowanie i koordynowanie świadczeń oraz usług w środowisku lokalnym, ze szczególnym uwzględnieniem indywidualnych potrzeb społeczności. Obejmuje to w szczególności organizację usług wspierających – takich jak usługi opiekuńcze, poradnictwo, działania edukacyjne i profilaktyczne – a także udzielanie wsparcia w formie świadczeń pieniężnych oraz pozapieniężnych. CUS realizuje również zadania w zakresie współpracy z instytucjami i organizacjami pozarządowymi w celu zapewnienia spójnej, kompleksowej oferty wsparcia lokalnego. Istotnym obszarem działalności CUS jest także rozwój i wdrażanie programów wspierających społeczność lokalną – w tym działania na rzecz rodzin, osób starszych, osób z niepełnosprawnościami oraz grup szczególnie zagrożonych wykluczeniem społecznym. CUS promuje również aktywność społeczną poprzez inicjowanie i organizowanie wydarzeń, warsztatów i szkoleń, których celem jest wzmacnianie więzi społecznych, rozwój kapitału społecznego oraz zwiększenie poziomu włączenia i uczestnictwa mieszkańców w życiu wspólnoty lokalnej.

Do głównych zadań CUS należy, m.in.: świadczenie pomocy społecznej, czyli w szczególności udzielanie wsparcia w formie świadczeń pieniężnych, poradnictwa, organizacji usług wspierających, w tym usług opiekuńczych itp., koordynacja usług polegająca na współpracy z innymi instytucjami i organizacjami w celu zapewnienia kompleksowej pomocy, realizacja różnorodnych programów wspierających społeczność lokalną, takie jak pomoc dla rodzin, wsparcie psychologiczne czy działalność edukacyjna a także promowanie aktywności społecznej jako organizowanie wydarzeń, warsztatów i szkoleń mających na celu aktywizację społeczności i zwiększenie poziomu włączenia społecznego.

Obowiązująca od dnia 1 stycznia 2020 r. ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych (Dz. U. poz. 1818 oraz z 2025 r. poz. 620) nie była dotąd nowelizowana. Mimo pozytywnych doświadczeń z funkcjonowania CUS w wybranych gminach, praktyka wykazała, że obecne przepisy są zbyt sztywne i nieprzystające do zróżnicowanych realiów organizacyjnych jednostek samorządu terytorialnego. Jak dotąd powstało 130 CUS, podczas gdy zidentyfikowane potrzeby wskazują, że co najmniej 250 gmin jest gotowych do ich utworzenia, na przestrzeni 2-3 lat – o ile zniesione zostaną istniejące bariery prawne i organizacyjne.

Do najważniejszych zidentyfikowanych problemów w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez CUS należą:

- brak uregulowanej ustawowo definicji usług społecznych,

- brak wykorzystywania mechanizmu konsultacji i potencjału społeczności w opracowywaniu programu usług społecznych określającego usługi społeczne wynikające z potrzeb wspólnoty samorządowej,
- zbyt mało elastyczne zasady organizacji i zatrudniania kadry co wiąże się z trudnościami przy przekształcaniu ośrodków pomocy społecznej w CUS w mniejszych gminach,
- ograniczenie działalności CUS przez zakaz udzielania wsparcia całodobowego.

Źródłem proponowanych zmian legislacyjnych jest inicjatywa własna Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, oparta na wynikach prac Zespołu do spraw reformy systemu pomocy społecznej (powołanego zarządzeniem nr 24 Ministra z dnia 27 czerwca 2024 r., Dz. Urz. MRPiPS z 2024 r. poz. 24), zwanego dalej „Zespołem”, analizie funkcjonowania obowiązujących przepisów oraz szeroko zakrojonych prekonsultacjach ze środowiskiem samorządowym i instytucjami świadczącymi lokalne usługi społeczne.

Zespół, złożony z ekspertów, praktyków, przedstawicieli samorządów oraz środowiska naukowego, dokonał całościowej oceny adekwatności i skuteczności obecnych rozwiązań prawnych i organizacyjnych w systemie pomocy społecznej. Zakres analizy obejmował m.in. wdrażanie deinstytucjonalizacji, dostępność świadczeń i usług, sytuację kadrową oraz identyfikację barier ograniczających rozwój środowiskowych form wsparcia. W ramach prac Zespołu funkcjonowały grupy robocze zajmujące się kluczowymi obszarami, takimi jak świadczenia, mieszkalnictwo, usługi społeczne, kadry oraz placówki całodobowe.

Szczegółnej analizie poddano funkcjonowanie przepisów ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez CUS. Na tej podstawie opracowano kierunkowe propozycje zmian, które były następnie konsultowane z szerokim gronem interesariuszy. W toku prekonsultacji w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej odbył się szereg spotkań z udziałem ponad 1000 przedstawicieli samorządów, instytucji pomocy społecznej i organizacji zaangażowanych w świadczenie usług lokalnych.

Realizacja projektu w zaproponowanym kształcie pozostaje w pełnej zgodności z kierunkami działań wyznaczonymi w Strategii na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021–2030, w szczególności w ramach działania I.3.1 „Realizacja procesu deinstytucjonalizacji”. Strategia jednoznacznie wskazuje na potrzebę równoległego rozwoju CUS jako elementu reformy podmiotów realizujących usługi społeczne, ściśle powiązanego z procesem deinstytucjonalizacji i zwiększania dostępności środowiskowych form wsparcia.

Proponowane rozwiązania umożliwią samorządom skuteczniejsze tworzenie i prowadzenie CUS, eliminując kluczowe bariery instytucjonalne i kadrowe identyfikowane w dotychczasowej praktyce.

Do kluczowych zmian projektowanych w ustawie należą w szczególności:

1. Wprowadzenie definicji legalnej usług społecznych, co uporządkuje pojęcia i umożliwi spójne stosowanie przepisów w obszarze polityki społecznej (art. 1 pkt 1 projektu ustawy)

Projektowana ustawa wprowadza nową definicję usług społecznych, które to oznaczają działania o charakterze niepieniężnym, polegające na świadczeniu bezpośredniej pomocy, wsparciu lub opieki na rzecz osób, rodzin grup społecznych albo ogółu mieszkańców w celu zaspokajania podstawowych i szczególnych potrzeb życiowych, wzmacniania zdolności do

samodzielnego funkcjonowania i uczestnictwa w życiu społecznym, zapobiegania marginalizacji, wykluczeniu społecznemu i kryzysom życiowym, wspierania integracji środowisk lokalnych oraz budowanie kapitału społecznego. Natomiast dotychczasowy zakres usług społecznych pozostaje bez zmian.

Uzasadnieniem proponowanej zmiany jest fakt, iż w obowiązujących przepisach brak jest jednolitej, legalnej definicji usług społecznych. Poszczególne akty prawne (np. ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2025 r. poz. 1214, z późn. zm.) czy ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2025 r. poz. 49, z późn. zm.)) odnoszą się do działań o charakterze usługowym, jednak bez wspólnego mianownika. Powoduje to rozbieżności interpretacyjne w zakresie planowania, finansowania i realizacji usług społecznych przez gminy oraz utrudnia koordynację działań międzysektorowych. Proponowana definicja porządkuje pojęcie, które w ostatnich latach stało się kluczowe dla polityki społecznej państwa, szczególnie w kontekście deinstytucjonalizacji usług. Jej wprowadzenie zapewni spójność interpretacyjną i pozwoli na lepsze planowanie lokalnych programów usług społecznych, co przełoży się na skuteczniejsze wykorzystanie środków publicznych i rozwój zintegrowanych form wsparcia środowiskowego.

2. Zmiany w zakresie programu usług społecznych: obowiązek przygotowania programu, diagnoza sytuacji społecznej, zasady zamawiania usług społecznych ujętych w programie. (art. 1 pkt 2 projektu ustawy)

W obecnym stanie prawnym ustawa umożliwia, ale nie nakazuje przyjęcia programu usług społecznych przez gminę. W praktyce wiele jednostek kończy prace na etapie diagnozy lokalnych potrzeb, nie opracowując kompleksowego programu działań. Skutkuje to brakiem spójnej strategii rozwoju usług społecznych w części samorządów. Proponowana zmiana ma na celu zapewnienie integralności procesu planowania. Obowiązek uchwalenia programu przez radę gminy wzmocni lokalne planowanie strategiczne i zwiększy partycypację mieszkańców w kształtowaniu polityki społecznej. Program usług społecznych stanie się podstawowym narzędziem realizacji zasady deinstytucjonalizacji, ponieważ pozwoli gminie planować usługi w sposób kompleksowy, oparty na lokalnych potrzebach i zasobach.

W celu kompleksowego ujęcia potencjału społeczności lokalnej w zakresie realizacji usług społecznych, elementem programu usług społecznych będzie również diagnoza obejmująca m.in. zdolności podmiotów ekonomii społecznej, o których mowa w ustawie z dnia 5 sierpnia 2022 r. o ekonomii społecznej, do realizacji usług społecznych. Poszerzenie zakresu programu o ten element jest spójne z rozwiązaniami funkcjonującymi obecnie na gruncie art. 16b ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. Zgodnie z tym przepisem diagnoza sytuacji społecznej jest elementem strategii rozwiązywania problemów społecznych. W przypadku programu usług społecznych ocena, w jakim stopniu podmioty ekonomii społecznej mogą włączyć się w jego realizację, przełoży się na lepsze wykorzystanie potencjału społeczności lokalnej, wspierać będzie dialog między administracją samorządową a podmiotami ekonomii społecznej, a także ułatwi ocenę, w jakich obszarach konieczne jest dalsze budowanie potencjału lokalnego sektora ekonomii społecznej.

3. Uelastycznienie realizacji zadań z zakresu organizacji społeczności lokalnej oraz usług społecznych (art. 1 pkt 8 lit. a i b projektu ustawy)

W obecnym brzmieniu ustawy funkcja „organizatora społeczności lokalnej”, interpretowana jest jako stanowisko jednoosobowe, przypisane konkretnemu etatowi. W praktyce ogranicza to możliwość elastycznego angażowania innych pracowników w działania środowiskowe. Zmiana polega na wprowadzeniu możliwości realizacji zadania w zakresie organizowania społeczności lokalnej nie tylko przez osoby zatrudnione na stanowisku „organizatora społeczności lokalnej”, ale również przez innych pracowników CUS realizujących te zadania – w ramach możliwości wyodrębnienia w strukturze organizacyjnej CUS zespołu do spraw organizowania społeczności lokalnej (przewiduje się, iż organizator społeczności lokalnej będzie kierować pracą zespołu). Projektowane zmiany przewidują również poszerzenie katalogu pracowników, którzy będą mogli wchodzić w skład zespołu do spraw organizowania usług społecznych tj. inni pracownicy CUS realizujący zadania z zakresu organizowania usług społecznych.

Zmiana zwiększa elastyczność kadrową i pozwala na lepsze dostosowanie struktury organizacyjnej CUS do lokalnych potrzeb i możliwości. W praktyce umożliwi to zespołowe podejście do pracy środowiskowej i zwiększy potencjał animacyjny centrów, wspierając rozwój lokalnych sieci wsparcia i partycypacji obywatelskiej.

4. Uchylenie zakazu włączania do struktury CUS placówek zapewniających pobyt całodobowy – zmiana ta zwiększy elastyczność organizacyjną i lokalne możliwości integracji usług (art. 1 pkt 8 lit. c projektu ustawy)

Zmiana ta ma na celu zmniejszenie barier w powstawaniu nowych CUS i umożliwienie przekształcania ośrodków pomocy społecznej, w których strukturze funkcjonują jednostki zapewniające pobyt całodobowy, np. mieszkania treningowe, mieszkania wspomagane, ośrodki wsparcia z miejscami całodobowego okresowego pobytu czy inne jednostki zapewniające całodobowy pobyt, w CUS. Po wykreśleniu tego zakazu to regulacje prawne dotyczące danych jednostek zapewniających całodobowy pobyt będą decydujące w zakresie możliwości ich funkcjonowania w ramach struktury organizacyjnej CUS.

Placówki świadczące całodobowe wsparcie, funkcjonujące w strukturach CUS, nie stanowią zaprzeczenia procesu deinstytucjonalizacji, lecz są jego elementem uzupełniającym, zapewniającym kompleksowość systemu wsparcia lokalnego. CUS zostało powołane do koordynacji i świadczenia usług społecznych w zintegrowany sposób, z uwzględnieniem indywidualnych potrzeb mieszkańców, w duchu działań środowiskowych. Podstawową funkcją CUS jest rozwijanie różnorodnych form wsparcia środowiskowego, takich jak m.in. usługi asystenckie, opieka wytnieniowa, usługi sąsiedzkie, wsparcie psychologiczne czy poradnictwo specjalistyczne. Usługi te ukierunkowane są na umożliwienie osobom potrzebującym jak najdłuższego pozostania w ich naturalnym środowisku życia, zgodnie z założeniami deinstytucjonalizacji. Jednocześnie, w sytuacjach, w których wyczerpane zostały inne formy wsparcia, a bezpieczeństwo i dobro osoby wymagają zapewnienia opieki całodobowej – placówki świadczące takie wsparcie pełnią funkcję niezbędną i komplementarną względem usług środowiskowych. Ich obecność w strukturach CUS gwarantuje spójność, koordynację oraz możliwość stopniowego i elastycznego przechodzenia między różnymi formami wsparcia, z poszanowaniem indywidualnych potrzeb i godności osoby.

W związku z powyższym, należy uznać, że placówki całodobowego wsparcia działające w ramach CUS wzmocnią ją, stanowiąc element elastycznego, zintegrowanego systemu usług społecznych, dostosowanego do realnych i zróżnicowanych potrzeb społeczności lokalnej.

5. Uelastycznienie wymagań kwalifikacyjnych kadry CUS (art. 1 pkt 10, 11, 12 i 15 projektu ustawy)

Projekt ustawy przewiduje zmiany w zakresie regulacji stanowiących o zatrudnieniu dyrektora CUS przez uchylenie błędnie wskazanej formy zatrudnienia dyrektora CUS (obecnie forma powołania). Uzasadnieniem powyższego jest fakt, iż CUS nie jest jednostką, której kierownik powinien być powoływany, lecz zwykłą jednostką organizacyjną gminy o charakterze usługowym. Zmiana porządkuje stan prawny i dostosowuje zasady zatrudnienia do charakteru jednostki. Umożliwia też stosowanie standardowych procedur naboru i rozwiązywania stosunku pracy, co zwiększa stabilność kadrową i spójność z zasadami obowiązującymi w innych jednostkach organizacyjnych gminy.

Ponadto proponuje się dodanie regulacji stanowiącej, iż:

- 1) osoby kierujące CUS utworzonym przez przekształcenie funkcjonującego w gminie ośrodka pomocy społecznej są obowiązane spełniać jedynie wymóg ukończenia specjalizacji z zakresu organizacji pomocy społecznej;
- 2) zatrudnienie dyrektora CUS może nastąpić przed ukończeniem wymaganych kursów specjalizacyjnych z zakresu zarządzania i organizacji usług społecznych – z maksymalnym okresem karencji wynoszącym 6 miesięcy;
- 3) organizatorem usług społecznych może być osoba, która ma co najmniej 2-letnie doświadczenie zawodowe w podmiotach wykonujących usługi społeczne oraz jego zatrudnienie może nastąpić przed ukończeniem wymaganych kursów specjalizacyjnych z zakresu – z maksymalnym okresem karencji wynoszącym 6 miesięcy;
- 4) zatrudnienie koordynatora indywidualnych planów usług społecznych oraz organizatora pomocy społecznej może nastąpić przed ukończeniem wymaganych kursów specjalizacyjnych z zakresu – z maksymalnym okresem karencji wynoszącym 6 miesięcy.

Zatrudnienie w kluczowych rolach (organizator usług społecznych, koordynatora indywidualnych planów usług społecznych, organizator społeczności lokalnej) jest uzależnione od wcześniejszego ukończenia odpowiednich szkoleń prowadzonych przez Regionalne Ośrodki Polityki Społecznej. Brak dostępnych terminów szkoleń utrudnia gminom szybkie uruchamianie CUS. Dopuszczenie możliwości rozpoczęcia pracy przez ww. osoby przed odbyciem szkolenia, z obowiązkiem ukończenia go w ciągu 6 miesięcy od zatrudnienia rozwiąże istotną barierę organizacyjną przy tworzeniu nowych CUS. Przewidywane jest utrzymanie standardu przygotowania merytorycznego pracowników, ale umożliwi jednocześnie płynne rozpoczęcie działalności CUS. Rozwiązanie to jest zgodne z zasadą proporcjonalności i wspiera proces deinstytucjonalizacji, który wymaga szybkiego rozwoju lokalnych kadr.

Celem projektowanej nowelizacji jest upowszechnienie idei tworzenia i rozwoju CUS szczególnie w gminach, które dotychczas napotykały na bariery kadrowe. Sztywne wymogi dotyczące doświadczenia zawodowego oraz wcześniejszego ukończenia szkoleń powodowały, że wiele samorządów rezygnowało z przekształcenia ośrodków pomocy społecznej w CUS lub odkładało ten proces w czasie.

Projektowana zmiana przyczyni się do zwiększenia liczby gmin zainteresowanych tworzeniem CUS, w szczególności na obszarach wiejskich i w małych miastach, gdzie dostęp do wykwalifikowanych pracowników socjalnych jest ograniczony.

Proponowane zmiany regulacyjne umożliwią pozyskanie do pracy w CUS wykwalifikowanych pracowników, co wpłynie na zaspokojenie braków kadrowych w CUS i jednocześnie przełoży się na jakość świadczonych usług. Rozwój sieci CUS wpłynie na poprawę funkcjonowania

społeczności terytorialnych, na których terenie będą działały CUS, ponieważ zapewniają one koordynację usług społecznych dostępnych dla wszystkich mieszkańców.

6. Zrównanie uprawnień koordynatorów indywidualnych planów usług społecznych zwanych dalej „KIPUS” z pracownikami socjalnymi, w przypadku gdy spełniają oni wymagania dla tego zawodu – w zakresie dodatku terenowego oraz dodatkowego urlopu (art. 1 pkt 14 projektu ustawy)

Zgodnie z obowiązującym brzmieniem ustawy, funkcję KIPUS może pełnić wyłącznie osoba spełniająca wymagania kwalifikacyjne przewidziane dla zawodu pracownika socjalnego. Pomimo to, KIPUS nie korzystają z przywilejów przysługujących pracownikom socjalnym, takich jak dodatek do pracy w terenie oraz dodatkowy urlop wypoczynkowy w wymiarze 10 dni. Powoduje to niespójność systemową i rodzi uzasadnione poczucie nierównego traktowania osób wykonujących zadania o porównywalnym charakterze, poziomie trudności i odpowiedzialności. Proponuje się, aby KIPUS, spełniający wymogi kwalifikacyjne przewidziane dla zawodu pracownika socjalnego, uzyskali uprawnienia do dodatku do wynagrodzenia z tytułu pracy w terenie, oraz dodatkowego urlopu wypoczynkowego w wymiarze 10 dni na zasadach analogicznych jak w przypadku pracowników socjalnych. Zmiana ma na celu zapewnienie równego traktowania osób wykonujących zadania o analogicznym charakterze i zakresie odpowiedzialności. KIPUS realizują działania tożsame z funkcją pracownika socjalnego – prowadzą pracę w środowisku lokalnym, dokonują diagnozy potrzeb, współpracują z instytucjami i organizacjami, a ich zadania obejmują bezpośredni kontakt z mieszkańcami i pracę w terenie. Wobec tego brak uprawnień właściwych dla pracowników socjalnych jest nieuzasadniony merytorycznie i osłabia motywacyjny charakter stanowiska. Przyznanie KIPUS tych samych przywilejów co pracownikom socjalnym zapewni spójność systemową oraz zwiększy atrakcyjność zawodową tego stanowiska. Jest to również wyraz poszanowania zasady sprawiedliwości społecznej oraz element przeciwdziałania zróżnicowaniu warunków pracy w różnych gminach – nie będzie już „Polski A i Polski B” w zakresie statusu zawodowego osób wykonujących tożsame obowiązki. Z perspektywy polityki społecznej rozwiązanie to sprzyja stabilizacji kadr i profesjonalizacji usług społecznych, co pozostaje w pełnej zgodzie z założeniami procesu deinstytucjonalizacji.

Pozostałe zmiany:

- ❓ w art. 1 w pkt 4 projektu ustawy przewidziano zmianę brzmienia ust. 2 w art. 8 ustawy przez zastąpienie regulacji stanowiącej, iż CUS jest jednostką budżetową a regulację, iż CUS jest jednostką organizacyjną gminy. CUS jest wprawdzie jednostką budżetową gminy, jednakże taki przepis budził wątpliwości interpretacyjne - Jednostka budżetowa często rozumiana była jako zakład budżetowy,
- ❓ w art. 1 w pkt 6 projektu ustawy w zakresie zmiany brzmienia art. 12 doprecyzowano podstawę prawną dla wewnętrznej struktury organizacyjnej i sposobu funkcjonowania CUS poprzez wskazanie, że określa ją regulamin organizacyjny, nadany przez dyrektora CUS w drodze zarządzenia,
- ❓ w art. 1 w pkt 7 projektu ustawy proponuje się wykreślenie zdania drugiego w ust. 5, które to stanowi, o konieczności przeprowadzenia konsultacji diagnozy potrzeb i potencjału wspólnoty samorządowej w zakresie usług społecznych ze wspólnotą

samorządowa. Uzasadnieniem przedmiotowej zmiany jest fakt, iż przedmiotowa diagnoza opracowywana jest na 5 lat, natomiast projektowane zmiany przewidują konieczność przyjmowania programu usług społecznych, który to opracowywany jest na podstawie ww. diagnozy. Konsultowanie obu dokumentów znacznie wydłużył czas uchwalenia programu usług społecznych,

- ☐ w art. 1 w pkt 9 projektu ustawy proponuje się uchylenie pkt 4 w art. 24 w ust. 2 odnoszącego się do konieczności opracowywania rocznego planu działalności CUS przez dyrektora CUS oraz przewiduje się zmianę brzmienia pkt 5, który to stanowi o opracowaniu sprawozdania z działalności CUS za poprzedni rok kalendarzowy z uwzględnieniem realizacji programu usług społecznych. Rezygnacja z obowiązku sztywnego, corocznego planowania pozwoli dyrektorowi CUS na większą elastyczność i szybsze reagowanie na bieżące potrzeby oraz zmiany w otoczeniu społecznym i prawnym. Ograniczenie obowiązku tworzenia rocznych planów może zmniejszyć obciążenia administracyjne dyrektora CUS, pozwalając mu skoncentrować się na realizacji działań i poprawie jakości usług. Natomiast roczne sprawozdania z działalności CUS powinny być zgodne z przyjętym programem usług społecznych,
- ☐ w art. 1 w pkt 17 projektu ustawy przewiduje się zmianę brzmienia pkt 2 w art. 39 ust. 1, odnoszącego się do indywidualnych planów usług społecznych. Proponuje się, iż sposób realizacji indywidualnego planu usług społecznych nie będzie wskazywać harmonogramu realizacji usług społecznych. Uzasadnieniem powyższej zmiany jest fakt, iż usługi społeczne często wymagają dostosowania do zmieniających się potrzeb i sytuacji beneficjenta. Sztywny harmonogram może ograniczać możliwość szybkiego reagowania i dostosowywania działań do aktualnych warunków. Każda osoba korzystająca z usług społecznych ma unikalne potrzeby, które mogą ulegać zmianom. Usunięcie harmonogramu pozwala na bardziej dynamiczne i dopasowane podejście do realizacji usług, co zwiększy skuteczność wsparcia.

Pozostałe zmiany mają charakter zmian porządkujących i redakcyjnych.

Projekt przewiduje również regulację przejściową (w art. 3 projektu ustawy) stanowiącą, iż w przypadku spraw o zatrudnienie na stanowisku dyrektora CUS, organizatora usług społecznych, koordynatora indywidualnych planów usług społecznych oraz organizatora pomocy społecznej – do spraw wszczętych i niezakończonych będą miały zastosowanie przepisy ustawy zmienianej w brzmieniu nadanym niniejszym projektem ustawy. Jednocześnie w art. 4 projektu ustawy przewidziano, iż akt wykonawczy wydany na podstawie art. 34 ust. 2 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych – zachowa moc nie dłużej niż 24 miesiące od dnia wejścia w życie niniejszego projektu ustawy.

Zgodnie z projektem ustawa, co do zasady, ma wejść w życie pierwszego dnia miesiąca następującego po upływie miesiąca od dnia ogłoszenia. Tak ustalony termin wejścia w życie, wraz z przepisami przejściowymi i dostosowującymi zapewnia adresatom projektowanych norm czas na dostosowanie się do wprowadzanych zmian.

Ww. terminy wejścia w życie ustawy zdaniem projektodawcy są wystarczające z punktu widzenia możliwości przygotowania się adresatów norm, których dotyczą projektowane przepisy.

Przedmiotowy projekt ustawy nie zawiera regulacji dotyczących majątkowych praw i obowiązków przedsiębiorców lub praw i obowiązków przedsiębiorców wobec organów administracji publicznej. Rozwój sieci CUS wpłynie również pozytywnie na działalność podmiotów gospodarczych (w tym przedsiębiorstw społecznych, mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorców) działających na terenie gmin, gdzie działają i powstaną CUS, ponieważ znaczna część usług może być wykonywana przez lokalnych usługodawców. Projektowane przepisy zwiększają obowiązki w zakresie konieczności konsultacji ze społecznością lokalną programu usług społecznych.

Projekt ustawy nie podlega obowiązkowi przedstawienia właściwym instytucjom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu, w celu uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnienia.

Projekt ustawy nie podlega procedurze notyfikacji aktów prawnych określonej w przepisach rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039 oraz z 2004 r. poz. 597).

Projekt ustawy nie jest sprzeczny z prawem Unii Europejskiej.

Projekt ustawy zostanie udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej stosownie do wymogów art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2025 r. poz. 677) oraz zgodnie z § 52 ust. 1 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2024 r. poz. 806, z późn. zm.) – na stronie podmiotowej Rządowego Centrum Legislacji.

Projektowane przepisy nie stwarzają zagrożeń korupcyjnych.

Nazwa projektu Projekt ustawy o zmianie ustawy o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych	Data sporządzenia 28.01.2026 r.
Ministerstwo wiodące i ministerstwa współpracujące Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej	Źródło: Inicjatywa własna
Osoba odpowiedzialna za projekt w randze Ministra, Sekretarza Stanu lub Podsekretarza Stanu Katarzyna Nowakowska – Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej	Nr w wykazie prac UD294
Kontakt do opiekuna merytorycznego projektu Anna Bielawska-Jutrzenka – Zastępca Dyrektora Departamentu Pomocy Społecznej tel. 538 117 280, e-mail: sekretariat.dps@mrpips.gov.pl	

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Jaki problem jest rozwiązywany?

Celem projektu ustawy jest zwiększenie dostępności, jakości i efektywności usług społecznych realizowanych w środowisku lokalnym poprzez reformę ram prawnych funkcjonowania centrów usług społecznych, zwanych dalej „CUS”.

CUS jest jednostką organizacyjną, której zadania obejmują szerokie spektrum działań wspierających mieszkańców danej gminy w dostępie do różnorodnych usług społecznych. Do zadań CUS należy m.in. integrowanie i koordynowanie świadczeń oraz usług w środowisku lokalnym, ze szczególnym uwzględnieniem indywidualnych potrzeb społeczności. Obejmuje to w szczególności organizację usług wspierających – takich jak usługi opiekuńcze, poradnictwo, działania edukacyjne i profilaktyczne – a także udzielanie wsparcia w formie świadczeń pieniężnych oraz pozapieniężnych. CUS realizuje również zadania w zakresie współpracy z instytucjami i organizacjami pozarządowymi w celu zapewnienia spójnej, kompleksowej oferty wsparcia lokalnego. Istotnym obszarem działalności CUS jest także rozwój i wdrażanie programów wspierających społeczność lokalne – w tym działania na rzecz rodzin, osób starszych, osób z niepełnosprawnościami oraz grup szczególnie zagrożonych wykluczeniem społecznym. CUS promuje również aktywność społeczną poprzez inicjowanie i organizowanie wydarzeń, warsztatów i szkoleń, których celem jest wzmacnianie więzi społecznych, rozwój kapitału społecznego oraz zwiększenie poziomu włączenia i uczestnictwa mieszkańców w życiu wspólnoty lokalnej.

Do głównych zadań CUS należy, m.in.: świadczenie pomocy społecznej, czyli w szczególności udzielanie wsparcia w formie świadczeń pieniężnych, poradnictwa, organizacji usług wspierających, w tym usług opiekuńczych itp., koordynacja usług polegająca na współpracy z innymi instytucjami i organizacjami w celu zapewnienia kompleksowej pomocy, realizacja różnorodnych programów wspierających społeczność lokalne, takie jak pomoc dla rodzin, wsparcie psychologiczne czy działalność edukacyjna a także promowanie aktywności społecznej jako organizowanie wydarzeń, warsztatów i szkoleń mających na celu aktywizację społeczności i zwiększenie poziomu włączenia społecznego.

Obowiązująca od dnia 1 stycznia 2020 r. ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych (Dz. U. poz. 1818 oraz z 2025 r. poz. 620) nie była dotąd nowelizowana. Mimo pozytywnych doświadczeń z funkcjonowania CUS w wybranych gminach, praktyka wykazała, że obecne przepisy są zbyt sztywne i nieprzystające do zróżnicowanych realiów organizacyjnych jednostek samorządu terytorialnego. Jak dotąd powstało 130 CUS, podczas gdy zidentyfikowane potrzeby wskazują, że co najmniej 250 gmin jest gotowych do ich utworzenia, na przestrzeni 2-3 lat – o ile zniesione zostaną istniejące bariery prawne i organizacyjne.

Do najważniejszych zidentyfikowanych problemów w obowiązującej ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez CUS należą:

- brak uregulowanej ustawowo definicji usług społecznych,
- brak wykorzystywania mechanizmu konsultacji i potencjału społeczności w opracowywaniu programu usług społecznych określającego usługi społeczne wynikające z potrzeb wspólnoty samorządowej,
- zbyt mało elastyczne zasady organizacji i zatrudniania kadry co wiąże się z trudnościami przy przekształcaniu ośrodków pomocy społecznej w CUS w mniejszych gminach
- ograniczenie działalności CUS przez zakaz udzielania wsparcia całodobowego,

Źródłem interwencji legislacyjnej jest inicjatywa własna Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, oparta na wynikach prac Zespołu do spraw reformy systemu pomocy społecznej (powołanego zarządzeniem nr 24 Ministra z dnia 27 czerwca 2024 r., Dz. Urz. MRPiPS z 2024 r. poz. 24), zwanego dalej „Zespołem”, analizie funkcjonowania

obowiązujących przepisów oraz szeroko zakrojonych prekonsultacjach ze środowiskiem samorządowym i instytucjami świadczącymi lokalne usługi społeczne.

Zespół, złożony z ekspertów, praktyków, przedstawicieli samorządów oraz środowiska naukowego, dokonał całościowej oceny adekwatności i skuteczności obecnych rozwiązań prawnych i organizacyjnych w systemie pomocy społecznej. Zakres analizy obejmował m.in. wdrażanie deinstytucjonalizacji, dostępność świadczeń i usług, sytuację kadrową oraz identyfikację barier ograniczających rozwój środowiskowych form wsparcia. W ramach prac Zespołu funkcjonowały grupy robocze zajmujące się kluczowymi obszarami, takimi jak świadczenia, mieszkalnictwo, usługi społeczne, kadry oraz placówki całodobowe.

Szczegółnej analizie poddano funkcjonowanie przepisów ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez CUS. Na tej podstawie opracowano kierunkowe propozycje zmian, które były następnie konsultowane z szerokim gronem interesariuszy. W toku prekonsultacji w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej odbył się szereg spotkań z udziałem ponad 1000 przedstawicieli samorządów, instytucji pomocy społecznej i organizacji zaangażowanych w świadczenie usług lokalnych.

Należy jednocześnie nadmienić, że realizacja projektu w zaproponowanym kształcie pozostaje w pełnej zgodności z kierunkami działań wyznaczonymi w Strategii na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021–2030, w szczególności w ramach działania I.3.1 „Realizacja procesu deinstytucjonalizacji”. Strategia jednoznacznie wskazuje na potrzebę równoległego rozwoju CUS jako elementu reformy podmiotów realizujących usługi społeczne, ściśle powiązanego z procesem deinstytucjonalizacji i zwiększania dostępności środowiskowych form wsparcia.

2. Rekomendowane rozwiązanie, w tym planowane narzędzia interwencji, i oczekiwany efekt

Projekt ustawy wprowadza szereg zmian mających na celu zwiększenie dostępności, jakości i skuteczności realizacji usług społecznych poprzez modyfikację przepisów ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych. Proponowane rozwiązania mają charakter systemowy i organizacyjny, odpowiadają na potrzeby zgłaszane przez jednostki samorządu terytorialnego, wynikają z diagnozy funkcjonowania CUS, rekomendacji Zespołu, jak również z szeroko zakrojonych prekonsultacji ze środowiskiem lokalnym uwzględniających wszystkie regiony Polski:

Do kluczowych zmian projektowanych w ustawie należą w szczególności:

1. Wprowadzenie definicji legalnej usług społecznych, co uporządkuje pojęcia i umożliwi spójne stosowanie przepisów w obszarze polityki społecznej (art. 1 pkt 1 projektu ustawy)

Projektowana ustawa wprowadza nową definicję usług społecznych, które to oznaczają działania o charakterze niepieniężnym, polegające na świadczeniu bezpośredniej pomocy, wsparciu lub opieki na rzecz osób, rodzin grup społecznych albo ogółu mieszkańców w celu zaspokajania podstawowych i szczególnych potrzeb życiowych, wzmacniania zdolności do samodzielnego funkcjonowania i uczestnictwa w życiu społecznym, zapobiegania marginalizacji, wykluczeniu społecznemu i kryzysom życiowym, wspierania integracji środowisk lokalnych oraz budowanie kapitału społecznego. Natomiast dotychczasowy zakres usług społecznych pozostaje bez zmian.

Uzasadnieniem proponowanej zmiany jest fakt, iż w obowiązujących przepisach brak jest jednolitej, legalnej definicji „usług społecznych”. Poszczególne akty prawne (np. ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2025 r. poz. 1214, z późn. zm.) czy ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2025 r. poz. 49, z późn. zm.)) odnoszą się do działań o charakterze usługowym, jednak bez wspólnego mianownika. Powoduje to rozbieżności interpretacyjne w zakresie planowania, finansowania i realizacji usług społecznych przez gminy oraz utrudnia koordynację działań międzysektorowych. Proponowana definicja porządkuje pojęcie, które w ostatnich latach stało się kluczowe dla polityki społecznej państwa, szczególnie w kontekście deinstytucjonalizacji usług. Jej wprowadzenie zapewni spójność interpretacyjną i pozwoli na lepsze planowanie lokalnych programów usług społecznych, co przełoży się na skuteczniejsze wykorzystanie środków publicznych i rozwój zintegrowanych form wsparcia środowiskowego.

Ponadto, proponuje się uzupełnić zakres przedmiotowy pojęcia usług społecznych w obszarze edukacji. Dotychczas w art. 1 ust.1 pkt. 7 ujęta była jedynie „edukacja publiczna”. Punkt ten jednak wyraźnie ograniczał możliwość zaklasyfikowania do usług społecznych działań, akcji czy programów edukacyjnych z poza formalnego nurtu, które w pełni odpowiadały definicyjnym założeniom tych usług. W związku z powyższym proponuje się przeformułowanie ww. punktu, wpisując jako jeden z obszarów usług społecznych „edukację”.

2. Ustanowienie obowiązku opracowania programu usług społecznych przez CUS – w oparciu o potrzeby wspólnoty samorządowej, którego przyjęcie oraz wprowadzenie w nim zmian poprzedzone będzie przeprowadzeniem konsultacji społecznych z mieszkańcami tej gminy (art. 1 pkt 2 projektu ustawy)

W obecnym stanie prawnym ustawa umożliwia, ale nie nakazuje przyjęcia programu usług społecznych przez gminę. W praktyce wiele jednostek kończy prace na etapie diagnozy lokalnych potrzeb, nie opracowując kompleksowego programu działań. Skutkuje to brakiem spójnej strategii rozwoju usług społecznych w części samorządów. Proponowana zmiana ma na celu zapewnienie integralności procesu planowania. Obowiązek uchwalenia programu przez radę gminy wzmocni

lokalne planowanie strategiczne i zwiększy partycypację mieszkańców w kształtowaniu polityki społecznej. Program usług społecznych stanie się podstawowym narzędziem realizacji zasady deinstytucjonalizacji, ponieważ pozwoli gminie planować usługi w sposób kompleksowy, oparty na lokalnych potrzebach i zasobach.

3. Uelastycznienie realizacji zadań z zakresu organizacji społeczności lokalnej oraz usług społecznych (art. 1 pkt 8 lit. a i lit. b drugie projektu ustawy)

W obecnym brzmieniu ustawy funkcja „organizatora społeczności lokalnej”, interpretowana jest jako stanowisko jednoosobowe, przypisane konkretnemu etatowi. W praktyce ogranicza to możliwość elastycznego angażowania innych pracowników CUS w działania środowiskowe. Zmiana polega na dopuszczeniu, że zadania w zakresie organizowania społeczności lokalnej mogą wykonywać nie tylko osoby zatrudnione na stanowisku „organizatora społeczności lokalnej”, ale również inni pracownicy CUS realizujący te zadania – w ramach możliwości wyodrębnienia w strukturze organizacyjnej CUS zespołu do spraw organizowania społeczności lokalnej (przewiduje się, iż organizator społeczności lokalnej będzie kierować pracą tego zespołu). Projektowane zmiany przewidują również poszerzenie katalogu pracowników, którzy będą mogli wchodzić w skład zespołu do spraw organizowania usług społecznych tj. inni pracownicy CUS realizujący zadania z zakresu organizowania usług społecznych.

Zmiana zwiększa elastyczność kadrową i pozwala na lepsze dostosowanie struktury organizacyjnej CUS do lokalnych potrzeb i możliwości. W praktyce umożliwi to zespołowe podejście do pracy środowiskowej i zwiększy potencjał animacyjny CUS, wspierając rozwój lokalnych sieci wsparcia i partycypacji obywatelskiej.

4. Uchylenie zakazu włączania do struktury CUS placówek zapewniających pobyt całodobowy – zmiana ta zwiększy elastyczność organizacyjną i lokalne możliwości integracji usług (art. 1 pkt 8 lit. c projektu ustawy)

Zmiana ta ma na celu zmniejszenie barier w powstawaniu nowych CUS i umożliwienie przekształcania ośrodków pomocy społecznej, w których strukturze funkcjonują jednostki zapewniające pobyt całodobowy, np. mieszkania treningowe, mieszkania wspomagane, ośrodki wsparcia z miejscami całodobowego okresowego pobytu czy inne jednostki zapewniające całodobowy pobyt, w CUS. Po wykreśleniu tego zakazu to regulacje prawne dotyczące danych jednostek zapewniających całodobowy pobyt będą decydujące w zakresie możliwości ich funkcjonowania w ramach struktury organizacyjnej CUS.

Placówki świadczące całodobowe wsparcie, funkcjonujące w strukturach CUS, nie stanowią zaprzeczenia procesu deinstytucjonalizacji, lecz są jego elementem uzupełniającym, zapewniającym kompleksowość systemu wsparcia lokalnego. CUS zostało powołane do koordynacji i świadczenia usług społecznych w zintegrowany sposób, z uwzględnieniem indywidualnych potrzeb mieszkańców, w duchu działań środowiskowych. Podstawową funkcją CUS jest rozwijanie różnorodnych form wsparcia środowiskowego, takich jak m.in. usługi asystenckie, opieka wytnieniowa, usługi sąsiedzkie, wsparcie psychologiczne czy poradnictwo specjalistyczne. Usługi te ukierunkowane są na umożliwienie osobom potrzebującym jak najdłuższego pozostania w ich naturalnym środowisku życia, zgodnie z założeniami deinstytucjonalizacji. Jednocześnie, w sytuacjach, w których wyczerpane zostały inne formy wsparcia, a bezpieczeństwo i dobro osoby wymagają zapewnienia opieki całodobowej – placówki świadczące takie wsparcie pełnią funkcję niezbędną i komplementarną względem usług środowiskowych. Ich obecność w strukturach CUS gwarantuje spójność, koordynację oraz możliwość stopniowego i elastycznego przechodzenia między różnymi formami wsparcia, z poszanowaniem indywidualnych potrzeb i godności osoby.

W związku z powyższym, należy uznać, że placówki całodobowego wsparcia działające w ramach CUS wzmocnią ją, stanowiąc element elastycznego, zintegrowanego systemu usług społecznych, dostosowanego do realnych i zróżnicowanych potrzeb społeczności lokalnej.

5. Uelastycznienie wymagań kwalifikacyjnych kadry CUS (art. 1 pkt 10, 11, 12 i 14 projektu ustawy)

Projekt ustawy przewiduje zmiany w zakresie regulacji stanowiących o zatrudnieniu dyrektora CUS przez uchylenie błędnie wskazanej formy zatrudnienia dyrektora CUS (obecnie forma powołania). Uzasadnieniem powyższego jest fakt, iż CUS nie jest jednostką, której kierownik powinien być powoływany, lecz zwykłą jednostką organizacyjną gminy o charakterze usługowym. Zmiana porządkuje stan prawny i dostosowuje zasady zatrudnienia do charakteru jednostki. Umożliwia też stosowanie standardowych procedur naboru i rozwiązywania stosunku pracy, co zwiększa stabilność kadrową i spójność z zasadami obowiązującymi w innych jednostkach organizacyjnych gminy.

Ponadto proponuje się dodanie regulacji stanowiącej, iż:

- 1) osoby kierujące CUS utworzonym przez przekształcenie funkcjonującego w gminie ośrodka pomocy społecznej są obowiązane spełniać jedynie wymóg ukończenia specjalizacji z zakresu organizacji pomocy społecznej;
- 2) zatrudnienie dyrektora CUS może nastąpić przed ukończeniem wymaganych kursów specjalizacyjnych z zakresu zarządzania i organizacji usług społecznych – z maksymalnym okresem karencji wynoszącym 6 miesięcy;
- 3) organizatorem usług społecznych może być osoba, która ma co najmniej 2-letnie doświadczenie zawodowe w podmiotach wykonujących usługi społeczne oraz jego zatrudnienie może nastąpić przed ukończeniem wymaganych kursów

specjalizacyjnych z zakresu – z maksymalnym okresem karencji wynoszącym 6 miesięcy;

4) zatrudnienie koordynatora indywidualnych planów usług społecznych oraz organizatora pomocy społecznej może nastąpić przed ukończeniem wymaganych kursów specjalizacyjnych z zakresu – z maksymalnym okresem karencji wynoszącym 6 miesięcy.

Zatrudnienie w kluczowych rolach (organizator usług społecznych, koordynatora indywidualnych planów usług społecznych, organizator społeczności lokalnej) jest uzależnione od wcześniejszego ukończenia odpowiednich szkoleń prowadzonych przez Regionalne Ośrodki Polityki Społecznej. Brak dostępnych terminów szkoleń utrudnia gminom szybkie uruchamianie CUS. Dopuszczenie możliwości rozpoczęcia pracy przez ww. osoby przed odbyciem szkolenia, z obowiązkiem ukończenia go w ciągu 6 miesięcy od zatrudnienia rozwiąże istotną barierę organizacyjną przy tworzeniu nowych CUS. Przewidywane jest utrzymanie standardu przygotowania merytorycznego pracowników, ale umożliwi jednocześnie płynne rozpoczęcie działalności CUS. Rozwiązanie to jest zgodne z zasadą proporcjonalności i wspiera proces deinstytucjonalizacji, który wymaga szybkiego rozwoju lokalnych kadr.

Celem projektowanej nowelizacji jest upowszechnienie idei tworzenia i rozwoju CUS, szczególnie w gminach, które dotychczas napotykały na bariery kadrowe. Szytywne wymogi dotyczące doświadczenia zawodowego oraz wcześniejszego ukończenia szkoleń powodowały, że wiele samorządów rezygnowało z przekształcenia ośrodków pomocy społecznej w CUS lub odkładało ten proces w czasie.

Projektowana zmiana przyczyni się do zwiększenia liczby gmin zainteresowanych tworzeniem CUS, w szczególności na obszarach wiejskich i w małych miastach, gdzie dostęp do wykwalifikowanych pracowników socjalnych jest ograniczony. Proponowane zmiany regulacyjne umożliwią pozyskanie do pracy w CUS wykwalifikowanych pracowników, co wpłynie na zaspokojenie braków kadrowych w CUS i jednocześnie przełoży się na jakość świadczonych usług. Rozwój sieci CUS wpłynie na poprawę funkcjonowania społeczności terytorialnych, na których terenie będą one działały zapewniając koordynację usług społecznych dostępnych dla wszystkich mieszkańców.

6. Zrównanie uprawnień koordynatorów indywidualnych planów usług społecznych, zwanych dalej KIPUS” z pracownikami socjalnymi, w przypadku gdy spełniają oni wymagania dla tego zawodu – w zakresie dodatku terenowego oraz dodatkowego urlopu (art. 1 pkt 14 projektu ustawy)

Zgodnie z obowiązującym brzmieniem ustawy, funkcję KIPUS może pełnić wyłącznie osoba spełniająca wymagania kwalifikacyjne przewidziane dla zawodu pracownika socjalnego. Pomimo to, KIPUS nie korzystają z przywilejów przysługujących pracownikom socjalnym, takich jak dodatek do pracy w terenie oraz dodatkowy urlop wypoczynkowy w wymiarze 10 dni. Powoduje to niespójność systemową i rodzi uzasadnione poczucie nierównego traktowania osób wykonujących zadania o porównywalnym charakterze, poziomie trudności i odpowiedzialności. Proponuje się, aby KIPUS spełniający wymogi kwalifikacyjne przewidziane dla zawodu pracownika socjalnego, uzyskali uprawnienia do dodatku do wynagrodzenia z tytułu pracy w terenie, oraz dodatkowego urlopu wypoczynkowego w wymiarze 10 dni na zasadach analogicznych jak w przypadku pracowników socjalnych. Zmiana ma na celu zapewnienie równego traktowania osób wykonujących zadania o analogicznym charakterze i zakresie odpowiedzialności. KIPUS realizują działania tożsame z funkcją pracownika socjalnego – prowadzą pracę w środowisku lokalnym, dokonują diagnozy potrzeb, współpracują z instytucjami i organizacjami, a ich zadania obejmują bezpośredni kontakt z mieszkańcami i pracę w terenie. Wobec tego brak uprawnień właściwych dla pracowników socjalnych jest nieuzasadniony merytorycznie i osłabia motywacyjny charakter stanowiska. Przyznanie KIPUS tych samych przywilejów co pracownikom socjalnym zapewni spójność systemową oraz zwiększy atrakcyjność zawodową tego stanowiska. Jest to również wyraz poszanowania zasady sprawiedliwości społecznej oraz element przeciwdziałania zróżnicowaniu warunków pracy w różnych gminach – nie będzie już „Polski A i Polski B” w zakresie statusu zawodowego osób wykonujących tożsame obowiązki. Z perspektywy polityki społecznej rozwiązanie to sprzyja stabilizacji kadr i profesjonalizacji usług społecznych, co pozostaje w pełnej zgodzie z założeniami procesu deinstytucjonalizacji.

Pozostałe zmiany:

- ❑ w art. 1 w pkt 4 projektu ustawy przewidziano zmianę brzmienia ust. 2 w art. 8 ustawy przez zastąpienie regulacji stanowiącej, iż CUS jest jednostką budżetową na regulację, iż CUS jest jednostką organizacyjną gminy. CUS jest wprowadzie jednostką budżetową gminy, jednakże taki zapis ustawowy budził wątpliwości interpretacyjne - Jednostka budżetowa często rozumiana była jako zakład budżetowy,
- ❑ w art. 1 w pkt 6 projektu ustawy w zakresie zmiany brzmienia art. 12 doprecyzowano podstawę prawną dla wewnętrznej struktury organizacyjnej i sposobu funkcjonowania CUS poprzez wskazanie, że określa ją regulamin organizacyjny, nadany przez dyrektora CUS w drodze zarządzenia,
- ❑ w art. 1 w pkt 7 projektu ustawy proponuje się wykreślenie zdania drugiego w ust. 5 w art. 21, które to stanowi, o konieczności przeprowadzenia konsultacji diagnozy potrzeb i potencjału wspólnoty samorządowej w zakresie usług społecznych ze wspólnotą samorządową. Uzasadnieniem przedmiotowej zmiany jest fakt, iż przedmiotowa diagnoza opracowywana jest na 5 lat, natomiast projektowane zmiany przewidują konieczność przyjmowania

programu usług społecznych, który to opracowywany jest na podstawie ww. diagnozy. Konsultowanie obu dokumentów znacznie wydłuży czas uchwalenia programu usług społecznych,

- ❑ w art. 1 w pkt 9 projektu ustawy proponuje się uchylenie pkt 4 w art. 24 w ust. 2 odnoszącego się do konieczności opracowywania rocznego planu działalności CUS przez dyrektora CUS oraz przewiduje się zmianę brzmienia pkt 5, który to stanowić będzie o opracowaniu sprawozdania z działalności CUS za poprzedni rok kalendarzowy z uwzględnieniem realizacji programu usług społecznych. Rezygnacja z obowiązku sztywnego, corocznego planowania pozwoli dyrektorowi CUS na większą elastyczność i szybsze reagowanie na bieżące potrzeby oraz zmiany w otoczeniu społecznym i prawnym. Ograniczenie obowiązku tworzenia rocznych planów może zmniejszyć obciążenia administracyjne dyrektora CUS, pozwalając mu skoncentrować się na realizacji działań i poprawie jakości usług. Natomiast roczne sprawozdania z działalności CUS powinny być zgodne z przyjętym programem usług społecznych.

- ❑ w art. 1 w pkt 17 projektu ustawy przewiduje się zmianę brzmienia pkt 2 w art. 39 ust. 1 odnoszącego się do indywidualnych planów usług społecznych. Proponuje się, iż sposób realizacji indywidualnego planu usług społecznych nie będzie wskazywać harmonogramu realizacji usług społecznych. Uzasadnieniem powyższej zmiany jest fakt, iż usługi społeczne często wymagają dostosowania do zmieniających się potrzeb i sytuacji beneficjenta. Sztywny harmonogram może ograniczać możliwość szybkiego reagowania i dostosowywania działań do aktualnych warunków. Każda osoba korzystająca z usług społecznych ma unikalne potrzeby, które mogą ulegać zmianom. Usunięcie harmonogramu pozwala na bardziej dynamiczne i dopasowane podejście do realizacji usług, co zwiększy skuteczność wsparcia.

Pozostałe zmiany mają charakter zmian porządkujących i redakcyjnych.

Rozwój sieci CUS wpłynie korzystnie na wykorzystanie lokalnego potencjału organizacji sektora obywatelskiego, a także na nawiązywanie współpracy międzysektorowej w zakresie organizacji i świadczenia usług społecznych.

3. Jak problem został rozwiązany w innych krajach, w szczególności krajach członkowskich OECD/UE?

Brak danych.

4. Podmioty, na które oddziałuje projekt

Grupa	Wielkość	Źródło danych	Oddziaływanie
Gminy	2479	Dane Głównego Urzędu Statystycznego	Utworzenie CUS jest fakultatywne i może zostać utworzone dla jednej gminy lub co najmniej dwóch. Gminy zyskają możliwość łatwiejszego zlecania usług społecznych podmiotom ekonomii społecznej.
CUS	130	Dane z regionalnych ośrodków polityki społecznej	Wzrost liczby CUS usług społecznych w Polsce.
KIPUS	197	Dane z regionalnych ośrodków polityki społecznej	Dodatek miesięczny w wysokości 400 zł brutto dla KIPUS.
Regionalne ośrodki polityki społecznej	16		Organizowanie szkoleń dla KIPUS z zakresu opracowywania i realizacji indywidualnych planów usług społecznych.
Podmioty ekonomii społecznej	ok. 103 tys.	Dane Głównego Urzędu Statystycznego	Możliwość łatwiejszego uzyskania zlecenia od gminy na realizację usług społecznych.

5. Informacje na temat zakresu, czasu trwania i podsumowanie wyników konsultacji

Proponowane rozwiązania zostały wypracowane wspólnie ze stroną społeczną oraz samorządową i już obecnie podlegają prekonsultacjom z różnymi grupami społecznymi oraz z samorządami, tak aby zapewnić ich jak najbardziej optymalne brzmienie. W toku prekonsultacji w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej odbył się już szereg spotkań z udziałem ponad 1000 przedstawicieli samorządów, instytucji pomocy społecznej i organizacji zaangażowanych w świadczenie usług lokalnych. Kluczowe uwagi i postulaty zgłaszane podczas prekonsultacji dotyczyły wprowadzenia zmiany w przepisach w zakresie definicji usług społecznych, która w obecnym brzmieniu ogranicza ich realizację jedynie do samorządu gminnego, obowiązków programowych, struktury organizacyjnej CUS, zasad zatrudniania kadry oraz statusu koordynatorów indywidualnych planów usług społecznych. Jednym ze zgłaszanych postulatów samorządów były wysokie

[illegible]

		Skutki						
Czas w latach od wejścia w życie zmian		0	1	2	3	5	10	Łącznie (0-10)
W ujęciu pieniężnym (w mln zł, ceny stałe z 2025 r.)	duże przedsiębiorstwa							
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw							
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe	1, 3	1,8	2,4	2, 9	3,5	2,5	34,2
	(dodaj/usuń)							
W ujęciu niepieniężnym	duże przedsiębiorstwa							
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw	Przedmiotowy projekt ustawy nie zawiera regulacji dotyczących majątkowych praw i obowiązków przedsiębiorców lub praw i obowiązków przedsiębiorców wobec organów administracji publicznej. Rozwój sieci CUS wpłynie również pozytywnie na działalność podmiotów gospodarczych (w tym przedsiębiorstw społecznych, mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorców) działających na terenie gmin, gdzie działają i powstaną CUS ponieważ znaczna część usług może być wykonywana przez lokalnych usługodawców.						
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe	Świadczone przez CUS usługi odpowiadają na zapotrzebowanie lokalnej społeczności, a także co istotne, skierowane są do wszystkich mieszkańców, nie tylko do osób korzystających z pomocy społecznej. Zainteresowani mieszkańcy mogą otrzymać w nich pakiety usług dopasowanych do swoich indywidualnych potrzeb. Tworzenie nowych CUS przełoży się na zwiększenie dostępności, jakości i trafności usług społecznych realizowanych na poziomie gminnym i powiatowym. Ułatwi osobom starszym, osobom z niepełnosprawnościami,						

		rodzinom z dziećmi i osobom w kryzysie życiowym uzyskanie wsparcia adekwatnego do ich sytuacji. Wzrośnie rola społeczności lokalnej w kształtowaniu oferty usług i podejmowaniu decyzji o kierunkach działania. Pozytywny wpływ netto dla koordynatorów indywidualnych planów usług społecznych wynosi 314 zł na osobę.
	(dodaj/usuń)	
Niemierzalne	(dodaj/usuń)	
	(dodaj/usuń)	
Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń	Projekt ustawy pośrednio wpłynie pozytywnie na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w szczególności w zakresie dostępu do usług środowiskowych. Projekt ustawy jednocześnie koryguje dotychczasowe rozwiązania dotyczące realizowania usług społecznych przez CUS.	
8. Zmiana obciążeń regulacyjnych (w tym obowiązków informacyjnych) wynikających z projektu		
☐ nie dotyczy		
Wprowadzane są obciążenia poza bezwzględnie wymaganymi przez UE (szczegóły w odwróconej tabeli zgodności).	☐ tak ☐ nie ☒ nie dotyczy	
☐ zmniejszenie liczby dokumentów ☐ zmniejszenie liczby procedur ☐ skrócenie czasu na załatwienie sprawy ☐ inne:	☐ zwiększenie liczby dokumentów ☒ zwiększenie liczby procedur ☐ wydłużenie czasu na załatwienie sprawy ☐ inne:	
Wprowadzane obciążenia są przystosowane do ich elektronizacji.	☐ tak ☐ nie ☒ nie dotyczy	
Komentarz: Przewidywane zmiany wprowadzają obowiązek konsultacji ze społecznością lokalną programu usług społecznych.		
9. Wpływ na rynek pracy		
Projektowana regulacja będzie miała wpływ na rynek pracy. Przepisy nowelizujące umożliwią pozyskanie do pracy w centrach wykwalifikowanych pracowników, co wpłynie na zaspokojenie braków kadrowych w centrach usług społecznych.		
10. Wpływ na pozostałe obszary		
☐ środowisko naturalne ☐ sytuacja i rozwój regionalny ☐ sądy powszechne, administracyjne lub wojskowe	☐ demografia ☐ mienie państwowe ☐ inne:	☐ informatyzacja ☒ zdrowie
Omówienie wpływu	Wejście w życie ustawy będzie miało pośrednio pozytywny wpływ na obszar zdrowia, z racji, że CUS umożliwiają bardziej efektywną koordynację w zakresie zapewnienia obywateli dostępu zarówno do usług społecznych jak i zdrowotnych.	
11. Planowane wykonanie przepisów aktu prawnego		
Przewiduje się, że projekt ustawy wejdzie w życie pierwszego dnia miesiąca następującego po upływie miesiąca od dnia ogłoszenia.		
12. W jaki sposób i kiedy nastąpi ewaluacja efektów projektu oraz jakie mierniki zostaną zastosowane?		
Ze względu na przedmiot regulacji nie jest planowana ewaluacja efektów projektu. Efekty wprowadzenia projektowanych regulacji będą mierzone z wykorzystaniem danych pochodzących z istniejących oraz rozwijanych systemów informacji publicznej, w tym sprawozdawczości jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, m.in. statystyk Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, w tym dane pozyskiwane za pośrednictwem systemu Centralnej Aplikacji Statystycznej.		
13. Załączniki (istotne dokumenty źródłowe, badania, analizy itp.)		
Brak.		

